

יהושע דנוך חוזר הביתה

לפני 17 חודש, בליל האחרון של פסח, נשמעו בכרם התימנים בתל אביב יריות אקרה. כמה שניות לפני כן יצא מסעוד שווישי, חיל משוחרר בן 23, מביתו. בחוץ ירד גשם ורוח יללה בלילה האפל. נסים, אביו של מסעוד, חשש כי משהו אירע לבנו. "רצחו את בני", צעק ורך החיצה. ואמנם במרחק כמה מטרים מהבית, על האדמה הרטובה היה מוטל בנו מסעוד מתבוסס בדמו. הבן מת כעבור דקות מספר, האב ראה שלש דמויות מתרחקות מהמקום. כשש עשרה שעות לפני האסון, בשעה חמש לפנות בוקר, הוקף כרם התימנים על ידי שוטרים ופקחים של משרד האספקה, ונוער חיפוש מבית לבית אחר בשר "שחור". המשטרה הצליחה לגלות כמה מאות קילו בשר, והחרימה אותו. לאנשי המקום היה ברור כי המשטרה קיבלה ידיעה מתוך הכרם על המצאה של כמות בשר גדולה באותו יום, היו כאלה שחשדו במסעוד שווישי. בשעות אחר הצהריים הגיע הדבר לידי התקלה ונשמעו צעקות. אחרים טענו ששמעו את יהושע דנוך, קצב בן 50, אומר לשווישי: "אנחנו כבר נסדר אותו".

מקץ שני ימים של חקירה עצרה דמש' טרה שלשה חשודים. היו אלה יהושע דנוך, בנו, שמשון, והקצב גדליהו נג'אר. שלשתם הושרו אח"כ על ספסל הנאשמים והשופט החוקר העביר את דינם לביה"ד דמחוזי. כעשרה חודשים נמשך משפטם של שלשת הנאשמים, והוא עמד במרכז התימנים של כל אנשי כרם התימנים והמי קירבים לתושביו. 67 עדים, רובם מבני המקום, הופיעו במשפט, ובמרכז העדות עמדו דבריו של אבי הנרצה. הוא טען כי עוד לפני שאירע הרצח ראה את השלשה הולכים להם בסימטא וכי ראה בידיהם נשק. תחילה חשב כי הם הולכים "לשחוט" פרה (שיטה שהיתה מקובלת בכרם במקום השחיטה הרגילה) וכן מסר כי שלשת הדמויות שהתרחקו מהמקום אחר היריות, לא היו אלא שלשת הנאשמים. כל העדויות הדגישו את החיכוכים שהיו בין המשפחות וחשבונות של נקמות דם.

בית הדין המחוזי (השופטים קנת, ד"ר רייכרט וגביון) זיכו את נג'אר, כי לא היו נגדו הוכחות המתקבלות על הדעת. בסוף המשפט זוכה בנו של דנוך, שמשון,

בן ה-18, אם כי בית הדין היה בדעה, כי היה לו קשר לפרשה. יהושע דנוך נידון לצוות. בהשמע פסק הדין החל הגידון להתפלל וצעק "אני חף מפשע, אני יהודי אדוק!" ואילו אבי הנרצה, נסים שווישי, התעלף במקום ואנשי מגן דוד אדום העבירוהו לבית החולים.

שבעה חדשים ישב יהושע דנוך בתא הגידונים למותו, יחד עם עוד ששה נידונים, כשהוא לבוש בגדים אדומים, עד אשר לפני שבוע זוכה על ידי בית הדין העליון בירושלים. בסך הכל ישב מאחורי הסורג 17 חודשים. אם כי הוא ישב בתא המיוחד של הגידונים למותו, היה מתראה מדי פעם עם בנו בריכובא, שנידון למאסר עולם על רצח אדם ליד המרחץ העירוני באחד מערבי שבת לפני חמש שנים. בית הדין העליון זיכה את דנוך, מאחר שלא רצה להסתמך על עדות מסביתית בלבד (בפרשת הרצח חסרה העדות הישירה) להוכחת רצח בכוונה תחילה.

"יש צדק במדינת ישראל" — צעק דנוך בדמעות בעיניו לשמע החלטת בית הדין, ויצא לחופש. הוא לחץ את ידו של "מצילי", עו"ד לויצקי, ויצא לתל אביב — הפעם כאורח חפשי. בפעם הראשונה אחר 17 חודשים. בבית נערכה לו קבלת פנים לבבית על ידי אשתו ו-12 ילדיו (האהה, זה ה-13 נשאר בבית הסוהר), ידידים, מכרים ובני המקום. "חזרת לחיים", ברכוהו והרמזו כוסות לכבודו. למחרת היום התהלך דנוך בחוצות העיר והלך להציץ לאותו בית המשפט אשר בו ישב על ספסל הנאשמים. הפעם ישבו על אותו ספסל אנשים אחרים וכאילו לא היה שם דבר — השופטים, הפרקליטים, המשטרה — כולם עסקו "במלאכתם" כאו בימים שהוא היה הנאשם, וגורלו — בין חיים ומות — על כך המאזניים. התפללתי כל הזמן לאלהים שיעזור לי וידעתי שהוא לא יעזבני" — אומר דנוך. "והנה — עזר לי באמת".

נשפט היצח שהופסק

החלטת בית המשפט בחיפה לקבל את חוות דעתם של שני רופאי-עצבים בדבר דורית קוטנר, בת ה-18, מגרעין הנוער בקיבוץ "עמיר" שבגליל העליון, הורויה את המסך על תעלומת הרצח שאירע באמר צע חודש יולי לא הרחק מכפר גלעדי,

כאשר עליוה שטרימר, יפהפיה, בת 26 ואם לשני ילדים, נמצאה הרוגה לא הר' חק מהקיבוץ, שהיא נמנתה על חבריו. תחילה דרש הסניגור שהנאשמת תיבדק ביחס לגילה, מאחר שטרם מלאו לה, לדבריו, 18, דבר, שהיתה לו חשיבות מכרעת אלו עמדה דורית קוטנר בדין באשמת רצח (אין עונש המוות או מאסר עולם חל על עברייני צעיר, היינו למטה מ-18). יחד עם זה ביקש הסניגור שהנאשמת הצעירה תיבדק בדיקה פסיכיאטרית, ואמנם, מקץ כמה שבועות, באו שני המומחים וקבעו בפני בית הדין, כי הנאשמת איננה שפוייה בנעתה ועל כן אין עוד מקום להעמידה בדין. לפי החוק הקיים "עשה בה אשר ימצא שר המשפטים לנחוק", כלר' מר: "ינתן לה הטיפול הרפואי המתאים כדי להשיבה במדת האפשר לאיתנה".

רגעיה האחרונים של עריוה

כך, איפוא, ירד לקבר ביחד עם גופתה של עליוה שטרימר הסוד הכאוב של אותו לילה בו כנראה הגיעה דורית קוטנר, לפני עלות השחר, לכפר גלעדי כשהיא רוכבת על אופניים, ואם יש לסמוך על החקירה המוקדמת, נפגשה עם עליוה מתחרתה באר' הבה, רצחה אותה נפש עוד עשתה בגופה, על פי פרטי החקירה, מעשי התעללות, (כפי הנראה, כדי לדמות את המקרה למ' עשה אונס) וחורה על אופניה לביתה שבקיבוץ "עמיר". על מה זיכרו שתי הנשים באותו טיול קצר וגורלי בדרך המובילה בין שני הקיבוצים, כיצד נורתה עליוה, הרקע והמניע על כל פרטיהם — כל אלה לא יועלו עוד בפני כס הצדק והדין. אולם במדה שהתביעה הרכיבה את השתלשלות העובדות ההיפותטית ברור כי אירע כאן רצח בדם קר על רקע של אהבה וקאה. עדותם של שני הרופאים הוסיפה לפרשה את המניע הפתולוגי, שבלעדיו לא היה הדבר, כפי שאפשר להניח מגיע לטרדינה.

"האדם השלישי"

חוקר המשטרה העלה בפרשה זו את דמות "האדם השלישי", הוא חיים שמוקלר, בן 37, שאף הוא נמנה על התנועה הקי' בוצית ומשמש בה מדריך נוער (או מד' ריך לריקודים). דורית היתה חברה באותו גרעין, וכפי הנראה היתה מאוהבת בו. אותו שבוע עמד שמוקלר, שנתגרש מאשתו,

לשאת לאשה את הנרצחת. (וכעבור שבוע היה עליו לנסוע לחו"ל בשליחות). גם עליוה, הנרצחת, עמדה להפד מבועלה, כדי להנשא לחיים שמוקלר. דורית, הנא' שמת, סיפרה אחרי המקרה למשטרה, כי היא ניסתה להשפיע עליו שיטטה מדרכה, אולם הוא לא התיחס ברצינות לדבריה. באותו ערב יצא שמוקלר מהקיבוץ. דורית התגנבה למחסן הנשק והוציאה אקדה "פאראבלום", ואף ניסתה את האקדה בחוץ.

אגדות ער המוות

על משכבה בחדרה בקיבוץ כפר גל' עדי שכבה אותו לילה עליוה וקראה בספר "אגדות הנערות המתות" לאנה זיגרט. לא ברור כיצד אירע הדבר והיא יצאה החוצה להיפגש עם דורית, שאותה לא הכירה. כלל מקרה. עליוה לא חזרה עוד לחורה. היא נמצאה למחרת על ידי נהג אוטובוס שיצא בשעה 4 לפנות בוקר מכפר גלעדי למטולה. היא היתה ערומה למחצה ושמי לתה ונעליה לא היו במקום. דבר זה חיזק את החשד כי נעשה מעשה אונס ע"י מסתנים שמעבר לגבול.

צעירה רוכבת אופניים

משהגיע המשטרה למקום לא נתקלה כלל בקשיים. מישהו ראה בלילה צעירה לבושה מכנסים, רוכבת אופניים, הידועה כאחת החברות בגרעין הנוער. אמנם ביני' תיים הגיעו כבר למקום חברי קיבוץ "עמיר" וברצונם, כנראה, היה להסדיר את הענין במקום, עוד בטרם נודעו להם כל הפרטים המזעזעים. אולם המשטרה היתה כבר בקיבוץ "עמיר". דורית קוטנר היתה מצויה בידיה וברכיה. היא סיפרה כי נפלה מהאופנים בדרכה לקיבוץ. היא הודתה במעשה והואשמה חקוק.

טרגדיה בתוך טרגדיה

מאו לא לקחה חלק פעיל בדיונים בבית המשפט. להיפך, בזמן שהושמעה דעת הרופאים הוצאה הנאשמת מהאולם. וכפי שסופר לבית המשפט עברה הנאשמת את שבעת מדורי הגינונים, על אף גילה הצעיר. במרכז התיאור המזעזע על עברה היו שתי עובדות: היא ראתה במו עיניה את מות אמה מתחת לע"י מפולת בזמן ההפצצה (ועוד שמעה אח"כ את אביה אומר לאהובתו: "טוב שהתפטרתי ממנה") וחונכה אח"כ במגור על ידי כמרים.

17 חדשים בתא הנידונים למות

3. מחבק את ילדיו ברחוב...

2. מנשק את אמר...

4. חוזר לביתו...

5. ולחברת אשתו ו-12 ילדיו...

1. יהושע דנוך יוצא לחופש...